

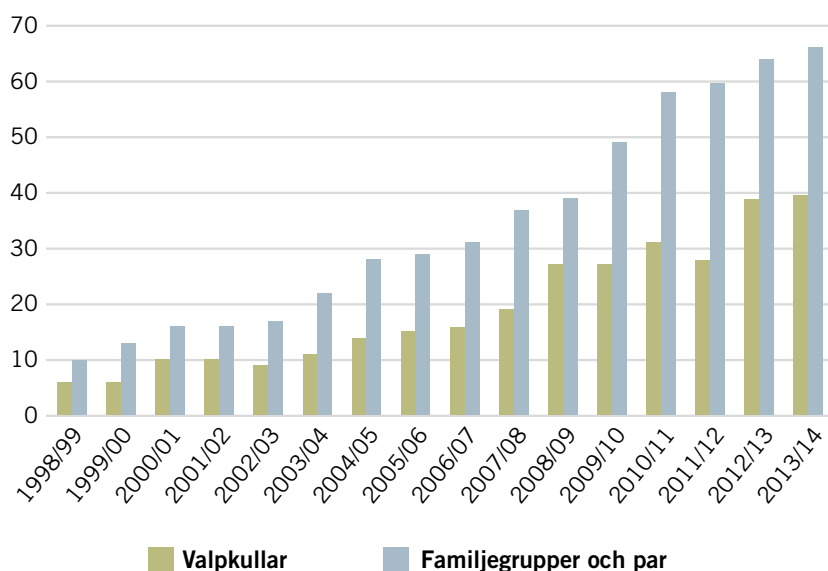
2013/14

ROVDJURSINVENTERING VARG

Vargstammen växer stadigt

Trenden för vargstammen i Skandinavien pekar uppåt när det gäller antalet vargar. Den senaste inventeringen från vintern 2013/14 visar att det då fanns cirka 370 vargar i Sverige.

FAMILJGRUPPER OCH VARGPAR I SKANDINAVIEN 1998–2014

KÄLLA: VILTSKADECENTER OCH ROVDATA

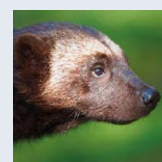
Sverige delar vargpopulation med Norge men den största delen av populationen återfinns i Sverige. Populationsberäkningen för varg i Skandinavien är grundad på de inventeringar som genomförs varje vinter. De senaste tio åren har vargstammen vuxit med omkring 15 till 16 procent per år. Vintern 2013/2014 dokumenterades 40 valpkullar i Sverige och Norge och den totala populationen i Skandinavien beräknas till 400 vargar. Av dessa fanns cirka 370 vargar i Sverige den senaste vintern varav cirka 50 gränsöverskridande vargar, cirka 30 vargar endast i Norge och cirka 320 vargar endast i Sverige.

Inaveln i vargstammen minskar

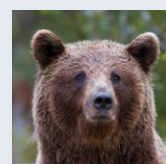
Inaveln i den skandinaviska vargstammen har minskat under de senaste åren med det finns fortfarande problem med inavel. Att inaveln minskat de senaste åren beror på att invandrade vargar har fått valpar och på sätt tillförs nya gener i vargstammen. Den genomsnittliga inavelsgraden i den skandinaviska populationen har sedan 2006 sjunkit från 0.31 till 0.25. Som jämförande exempel är inavelskoefficienten 0.25 bland avkommor till syskonpar, medan den är 0.13 för avkommor till kusiner.

Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2012 inventeras järv och lodjur med hjälp av en gemensam metodik för Sverige och Norge. Under 2014 ska även gemensam metodik för björn och varg vara klar. Roddjursstammarna inventeras årligen för att veta hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Den skandinaviska vargstammen har fått nytt tillskott av gener i form av det vargpar som i vintras flyttades från Norrbotten till Tiveden och som våren 2013 födde minst fem valpar. Under vintern dokumenterades minst fyra valpar i reviret. För att Tivedenparet och andra invandrade vargar ska kunna bidra med nya gener till den Skandinaviska vargpopulationen så krävs det att deras avkommor överlever och själva föder valpar. Tre av Tivedenvalparna har dock avlivats vid skydds jakt under våren och sommaren 2014 – en i Jämtland och två i Norge. Den genomsnittliga inavelsgraden för valpkullar var 0,25, nära oförändrad jämfört med året innan då motsvarande siffra var 0,24.

Hur vet man hur många vargar det finns

Årliga inventeringar utifrån fastställda metoder gör att det går att följa utvecklingen i vargstammen år från år. Storleken på den totala vargpopulationen, i Skandinavien uppskattas genom att utgå från antalet familjegrupper av varg. Baserat på erfarenhet om hur många vargar det förekommit i familjegrupper från tidigare års inventeringar har en omräkningsfaktor använts. Grovt räknat har man kunnat säga att det totala antalet vargar i populationen motsvaras av antalet funna familjegrupper multiplicerat med 10.

Nytt för i år är att det vid beräkningarna även tagits hänsyn till de osäkerhetsfaktorer som finns i ingående data. Inom vetenskapen är det allmänt accepterat att säkerhet vid beräkningar ska anges med 95 procent konfidensintervall (95% CI). Det innebär att intervallet för osäkerheten är större än om man jämför med tidigare år. I Sverige betyder det att intervallet för osäkerheten är mellan 293 och 481 vargar. Förändringen påverkar inte populationsberäkningen nämnvärt men det visar på att osäkerheten i beräkningarna är relativt stor.

För att öka säkerheten i beräkningarna av vargstammens storlek med grund i vetenskapliga data har Naturvårdsverket gett forskarna på Skandulv ett uppdrag att sammanställa tidigare insamlade data från vargforskningen och med detta som grund utveckla och föreslå nya beräkningsgrunder.

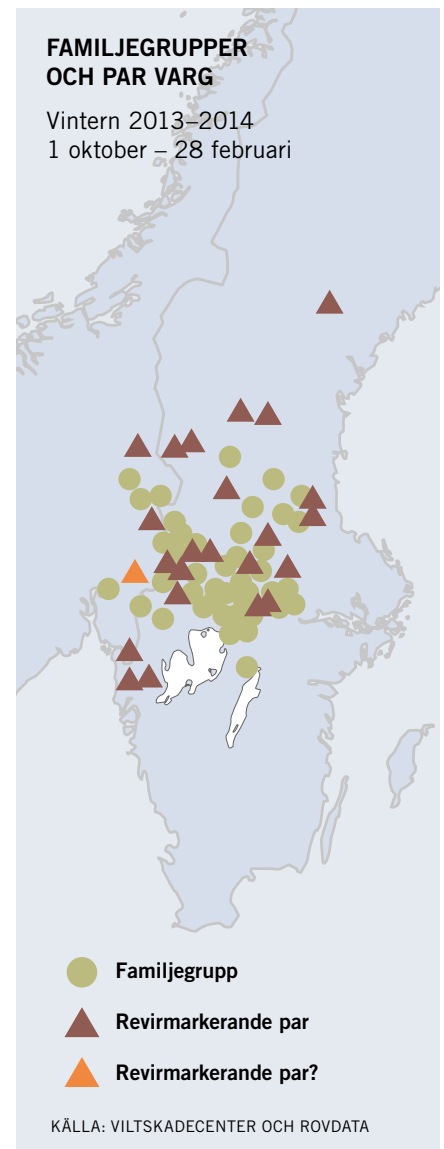
Var finns vargarna

Sverige delar vargpopulationen med Norge och den största delen av populationen återfinns i Sverige. Den finns framför allt i Mellansverige med tätast koncentration i Värmlands, Dalarnas, Örebro, Gävleborgs, Västmanlands och delar av Västra Götalands län.

Vargstammens ökning medför att vargen sprider sig över landet och att det finns nu fler vargar även i övriga delar av Sverige än tidigare. Vargar som lämnar sitt födelserevir har stor vandringskapacitet och kan i dyka upp varsomhelst på den skandinaviska halvön. Den svenska rovdjurspolitiken som beslutats av riksdagen i december 2013 innebär bland annat att vargen ska finnas i sina naturliga utbredningsområden, både i södra och norra Sverige, förutom i renskötselområdet där förekomsten av varg ska begränsas till områden där den gör minst skada.

Hur används inventeringsresultaten

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur stammarna utvecklas över tiden. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktigt hållbar förvaltning av

de stora rovdjuren. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling och ligger bland annat till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar och beslut om jakt samt för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras vargarna

Inventering av varg sker huvudsakligen från första oktober till sista februari varje år. Det innebär att vinterns inventeringar görs för att fastställa antalet familjegrupper och om det omföts nya valpar i ett revir. Om inventeringssäsongen är 2013/14 så inventerar man vuxna vargar och de valpar som föddes på våren 2013. Valpar som är födda våren 2014 inventeras kommande vinter, det vill säga inventeringssäsongen 2014/15.

Inventering av varg fokuserar i huvudsak på att registrera vargar som hävdar revir. Stationära förekomster av varg delas in i tre kategorier:

1. familjegrupper med års- eller fjolårsvalpar
2. revirmarkerande par
3. övriga stationära vargar

Den kvalitetssäkrade informationen används också för att särskilja olika förekomster och revir från varandra.

Varg inventeras på vintern med hjälp av spårning på snö och DNA-analyser från spillning. Vid snöspårningen dokumenteras olika revirmarkeringar samt spår från olika vargar. Förutom spårning och DNA-analyser av spillning används även information från vargar som är märkta med sändarhalsband i forskningssyfte samt information från DNA-analyser av döda vargar.

De vargar som inte hävdar revir inventeras endast inom renskötselområdet där antal vargar per sameby är grund för ersättning vid förekomst av rovdjur i samebyar.

Vem gör vad i inventeringsarbetet

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Länsstyrelserna ansvarar för inventeringarna av varg och de andra stora rovdjuren på regional nivå. Länsstyrelsen dokumenterar och kontrollerar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. All dokumentation sparas i databasen Rovbase.

Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renskötselområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur fält.

Svenska Jägareförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer i samband med jakten och bistå länsstyrelsen i inventeringar.

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas.

Vilskadecenter sammanställer sedan inventeringsresultaten som fastställs av Naturvårdsverket.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna har viltförvaltningen tillgång till den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase. För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med att göra de inventeringsdata som inte omfattas av sekretess tillgängliga även för allmänheten och redan nu finns en mängd information om döda djur och dna-prover tillgängliga.

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där vem som helst kan rapportera observationer av stora rovdjur.

www.skandobs.se